

În anul 1968 se adopta în România, ca o măsură preconizată de Conferința Națională a partidului din anul 1967, Legea privind reorganizarea teritorial-administrativă, de o importanță covârșitoare pentru întreaga ei dezvoltare economico-socială. Semnificația politică face ca acest eveniment să intre în istorie, noile măsuri ale organizării teritoriului și localităților mergând pe linia tradițiilor istorice de împărțire a țării pe județe, a realităților românești.

9 ori etc.

Odată cu industrializarea și realizarea unei agriculturi intensive, cu dezvoltarea învățământului și culturii, s-a redus decalajul dintre județe, înregistrându-se transformări în structura socială, realizări în ridicarea nivelului de civilizație al localităților, schimbări de mentalitate.

Concomitent cu înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială armonioasă a tuturor județelor și localită-

Metroul bucureștean

Este perioada în care, deși scurtă, țara și-a schimbat înfățișarea, a înregistrat mari progrese în dezvoltarea armonioasă a economiei, în desfășurarea procesului revoluționar al construcției socialiste. S-au creat astfel cadrul și condițiile optime de înfăptuire a politicii partidului de repartizare rațională și armonioasă a forțelor de producție pe tot întinsul țării și de dezvoltare a acestora într-un ritm susținut, potrivit concepției fundamentate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă la Congresul al IX-lea, cu efecte benefice asupra unor județe și zone ale țării rămase în urmă. Pe baza valorificării superioare a resurselor materiale locale, a întregului fond funciar, a folosirii raționale a forței de muncă, unele dintre aceste județe cunosc azi ritmuri ale dezvoltării economice superioare mediei generale pe țară. Astfel, comparativ cu producția industrială a țării de peste 5 ori mai mare față de 1968, acest ritm este în județe ca: Sălaj, de peste 18 ori, Bistrița-Năsăud, de peste 15 ori, Olt și Vaslui, de peste 11 ori, Călărași și Tulcea, de peste

ților, ca o componentă a acestora, realizarea programelor de sistematizare și organizare a teritoriului, de restrângere a perimetrelor construite, este în prezent o amplă și complexă acțiune de modernizare a orașelor, comunelor și satelor, urmărindu-se ridicarea gradului lor de urbanizare, asigurarea unor condiții de muncă și viață superioare pentru toți cetățenii patriei noastre.

Importanța înfăptuirii acestei orientări originale a fost subliniată și în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului de către secretarul general al partidului, astfel încât, pînă în anul 2000, să fie încheiată, în linii generale, realizarea programelor de sistematizare și la sate.

În procesul accelerat de urbanizare s-au realizat reconstrucția și modernizarea localităților, ridicarea bazei lor materiale și de locuințe confortabile (circa 3 000 000), înzestrarea cu dotări social-culturale și tehnico-edilitare. Un exemplu grăitor îl constituie modernizarea capitalei, cu zestrea ei de mari cartiere, unele ansambluri de locuințe

Noul aspect al
Dâmboviței Bucureștene

Siluețe ale arhitecturii con-
temporane la Constanța

Noua siluetă a orașului Zalău, integrând elemente ale fondului moștenit

oglundindu-și siluetele arhitecturale în apele Dâmboviței, mari lucrări executându-se, în continuare, pe acest riu, în aval de oraș și pe Argeș, pentru realizarea canalului navigabil pînă în anul 1990, cînd Bucureștii vor deveni port la Dunăre și Marea Neagră; metroul, a cărui rețea va atinge 60 km, ca și numeroasele pasaje și poduri rutiere permit desfășurarea unei circulații lesnicioase; noul centru politico-administrativ, ale cărui lucrări continuă, va înfrumuseța aspectul edilitar-urbanistic al Capitalei. Așa cum sublinia, de altfel, secretarul

general al partidului, în Cuvîntarea ținută la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, „La sfîrșitul acestui deceniu capitala patriei noastre va deveni o metropolă modernă, demnă de epoca marilor înfăptuiri revoluționare, demonstrînd astfel forța și capacitatea creatoare ale unui popor devenit pe deplin liber, stăpîn pe destinele sale și care își făurește viața nouă, socialistă, așa cum o dorește el”.

Pe lîngă punerea în aplicare a criteriilor fundamentale privind organizarea și edificarea zonelor și platformelor industriale, preocupări atente au existat și în ceea ce privește încheierea arhitecturii centrelor civice reprezentative ale unor municipii din țară: Pitești, Botoșani, Bacău, Brăila, Satu Mare, Baia Mare, Ploiești, Focșani, Tîrgu Mureș și altele.

În cadrul programului de reconstrucție socialistă s-a urmărit corectarea modului de exploatare a unor părți ale zonelor centrale, programul derulîndu-se mai întîi cu sistematizarea unor piețe centrale (Piața Unirii — Iași, Bd. 30 Decembrie — Timișoara, Piața Kogălniceanu și Piața Sălii Palatului Republicii — București, Piața Centrală — Suceava, Piața Republicii — Baia Mare, Piața Centrală — Focșani și ș.a.), soluțiile reușind să integreze elemente ale fondului moștenit în noile structuri urbane.

Acțiunile de renovări urbane cuprind (la începutul deceniului al 8-lea) cazuri de extensie a intervențiilor la întreaga zonă centrală a orașelor (Ploiești, Pitești, Focșani, Vaslui), permițînd chiar restructurarea unor artere majore de circulație.

Întreprinderea de strunguri „Saro“ din Tîrgoviște

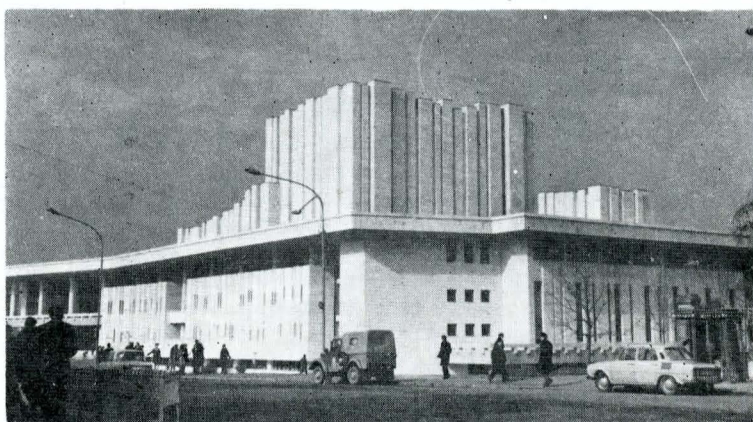
Armonii arhitecturale în cadrul natural al orașului Odorheiu Secuiesc

Aspect panoramic al dispoziției orașului Piatra Neamț pe treptele reliefului

În cazul zonei centrale din Tîrgu Mureș, noul ansamblu modern al Teatrului Național (preluînd elemente ale stilului Secession) se încadrează compozițional fericit esplanadei Trandafirilor.

Intervențiile masive din centrul Craiovei, unde s-au reconstruit multe străzi comerciale (printre care și vechea Cale a Unirii) și rezidențiale, au realizat un ansamblu ale cărui imagine arhitecturală și valoare funcțională ies în evidență, păstrînd, însă, pe o distanță de 300 m, doar două clădiri reprezentative din patrimoniul arhitectural — urbanistic tradițional (clădirile Filarmonicii și hotelului Minerva).

Teatrul Național din Craiova

Casa de cultură a sindicatelor din Baia Mare

Soluții opuse celor din centrele orașelor Craiova, Vaslui, Botoșani sînt cele adoptate la Sibiu, unde noul centru civic continuă pe cel vechi (articulate fiind de străzi comerciale), la Bistrița și Baia Mare. La Satu Mare, ca urmare a creșterii populației orașenești — expresie a politicii de industrializare a țării — teritoriul urban s-a extins pe malul opus al Someșului, creîndu-se centrul nou care continuă, de fapt, vechea Piață a Libertății cu ansamblul de dotări revitalizate, adăugînd zestrei istorice noul patrimoniu arhitectural.

În șirul realizărilor laudabile se înscriu Suceava și Piatra Neamț — orașe în întregime reconstruite — sau altele ca

Din arhitectura nouă a comunei Vama, de lângă Negrești-Oaș

Efecte ale arhitecturii noi din comuna Nehoiu, județul Buzău

Baia Mare și Constanța, care, mergînd într-un fel pe linia continuității tradiției, se exprimă în zone de înnoiri, care au căpătat ele însele caracter specific, de continuare a orașului istoric de secol XIX.

Unele ansambluri vechi (precum Piața Unirii din Timișoara, str. Republicii din Oradea, Piața 6 Martie din Sibiu), ca și numeroase monumente istorice și de arhitectură din țară (mănăstirea Cozia, mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul — Suceava, casa Anton Pann — Rm. Vilcea, case din București: vila Mathilda cu picturi decorative executate de Luchian, Palatul de Justiție, Ateneul Român, Casa Vernescu și altele din restul orașelor) au fost puse în valoare prin acțiunile de renovare urbană, de restaurare și amenajare complexă sau de translație pe alte amplasamente.

În procesul de modernizare-urbanizare, de înnoire a înfățișării localităților, o grijă deosebită va trebui să existe, în continuare, pentru recuperarea obiectelor de valoare, pentru consemnarea documentară a patrimoniului (cf. Decretului Consiliului de Stat nr. 120/1981), pentru ocrotirea acelor clădiri și ansambluri de valoare istorică și artistică deosebită, ale căror probleme sînt abordate și de Legea nr. 63/1974, prin înființarea oficiilor județene ale patrimoniului cultural național putîndu-se urmări mai bine întreaga activitate de conservare și restaurare a bunurilor de patrimoniu.

În ceea ce privește programele de sistematizare la sate și realizarea, conform obiectivelor și sarcinilor prioritare, a unor centre sau orașe agroindustriale au fost întocmite sau sînt în curs schițe de sistematizare, astfel încît clădirile noi să fie construite numai în vatra satului, cu densități ridicate de construcții.

Amenajarea complexă a teritoriului și realizarea construcțiilor prevăzute necesită participarea activă, nemișlocită, a specialiștilor din diferite domenii (arhitecți, ingineri, economiști, sociologi, demografi, geografi, istorici, matematicieni etc.), arhitecții și alte cadre de specialiști cu pregătire temeinică fiind cei care să elaboreze, în final, proiectele, pe baza sintetizării tuturor informațiilor reieșite din studiile interdisciplinare: sociologice, etnografice și de arhitectură tradițională, din teren, într-un material cuprinzător pentru elaborarea proiectelor privind, de exemplu, tipologia locuinței rurale și a celei din localitățile urbane mici pînă la 10 000—15 000 locuitori. În acest sens, documentațiile, puse la dispoziția factorilor de decizie, vor evalua elementele planime-

Arhitectură populară contemporană în satul Ciocănești, județul Suceava.

trice, volumetrică și de structură, materialele de construcție, elementele de decorație specifice marilor zone etnografice ale țării. Sînt realizate pînă acum documentațiile tehnico-economice tipizate propuse să stea la baza proiectării clădirilor de locuit din mediul rural.

În afara acțiunii proiectării locuirii rurale, în funcție și de specificul patrimoniului moștenit, a reevaluării modului de folosire a terenului, se simte nevoia tot mai acută a reevaluării proiectării complexe de obiective și ansambluri noi, de toate categoriile, documentațiile trebuind să se fundamenteze pe studii privind problemele specifice care să asigure valorificarea superioară a resurselor locale, folosirea forței de muncă, creșterea eficienței economice și a gradului de confort, valorificarea tradiției — prin cercetarea meșteșugurilor și tehnologiilor populare — în vederea stabilizării populației rurale etc.

Se simte nevoia, de asemenea, a elaborării unor proiecte care să includă în sistematizare anexele gospodărești, cu soluții de amplasare mai judicioasă gîndite, care să le facă mai funcționale, ca și realizarea unor proiecte de clădiri de locuit destinate terenurilor în pantă.

Ridicarea localităților țării la un nivel superior de civilizație presupune, deci, importante măsuri de organizare a teritoriului în consens cu dezvoltarea economico-socială a României, cu desfășurarea procesului complex și de durată al construcției socialiste, în această acțiune amplă fiind chemați specialiștii cu o pregătire temeinică și care să cunoască nevoile reale ale habitatului, să orienteze și să vegheze la buna desfășurare a acestui proces care este sistematizarea. De aceea colaborarea interdisciplinară deschide perspective noi nu numai cercetării dar și realizării unor obiective arhitecturale reale în consonanță cu tradiția și valențele arhitecturii moderne, cu evoluția gustului, cu necesitatea ridicării gradului de urbanizare și civilizație a oamenilor.

În producția de arhitectură și urbanism contemporan, se poate spune că este nevoie de o viziune complexă asupra cadrului construit în care să se regăsească, pe lângă valorile funcționale și arhitecturale, calitățile estetice și valorile culturale, toate acestea conjugîndu-se, pentru corelarea între diversele etape cronologice ale dezvoltării așezării, cu efortul de recuperare și reevaluare a vechiului patrimoniu arhitectural-urbanistic, ce asigură continuitatea în construcția urbană prin păstrarea elementelor vechi, valoroase, specifice.